

Een brokje historie uit het Zennedal 15

Economie

Overal worden groote werken uitgevoerd: rivieren rechtgetrokken, nieuwe wegen aangelegd, andere hernieuwd, bosschen uitgeroeid. Gansche streken krijgen een ander uitzicht. 'n Paar honderd jaar geleden zullen onze gewesten er ook wel heel anders uitgezien hebben dan tegenwoordig, en met een beetje goeden wil kunnen we ons wel terugplaatsen in de vorige eeuwen. Van treinen, auto's en allerhande machines was er geen sprake. De menschen gingen te voet, en het vervoer werd per wagen gedaan. Steenwegen waren ook maar zeldzaam. Enkel de groote steden waren onderling verbonden met steenwegen; de kleinere gemeenten en dorpen konden zich tevreden stellen met slijkerige, smalle en donkere straatjes en verbindingswegen.

Voor 1835 zal er in onze streken wel geen sprake geweest zijn van nijverheid, tenzij de Weerdemolen (1). Al bracht deze veel beweging in de naburige dorpen, toch verschaftte hij maar aan enkele personen werk. Veel korstwoners gingen bij den boer in dagloon en bewerkten in hun vrije uren enkele aren grond voor zichzelf om alzo het noodige te verdienen voor hun meestal talrijk kroost. Deze menschen moesten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat wroeten om eenige centen te verdienen en het is dan ook niet te verwonderen dat in 1835, bij het aanleggen der eerste spoorlijn Brussel-Mechelen, vele arbeiders werk gingen zoeken aan deze nieuwigheden. De spoorlijn liep door verschillende onzer gemeenten: Epegem, Weerde, Zemst. Ze bracht heel wat verandering teweeg: vroeger waren al de huisjes rondom de kerk geschaard, als kuikentjes rond een klokken, immer waren de menschen genegen om samen te wonen, en de kerk was altijd een centrum van aantrekkingskracht. Doch sinds al die nieuwe verkeersmiddelen ten dienste gesteld werden van de menscheid, vestigde deze zich ook minder in de nabijheid der kerk, maar bouwde woningen langs de nieuwe verkeerswegen.

“Het aanleggen der treinen heeft ons dorp een nieuw uitzicht gegeven. Daar waar voor enkele tientallen jaren groenende meerschen, vette akkers, boschjes, kanten en struiken in een bonte kleurschakeering in de zon te prijken lagen, rijst nu een nieuwe wijk op, met nieuwe huizen, nieuwe menschen, nieuwe zeden, nieuwe nering. De oude traditioneele sprekende plaatsnamen van den kouter, de smalle kronkelende veldwegeltjes, de diepe losbanen, de regelmatige ingedeelde landpereltjes, de schilderachtige boerendoeningskens zijn verdwenen en vergeeten met het sloopen van de dragers. De nieuw ontstane wijk, draagt nu overal in onze dorpen den banalen naam “De Statie”. Oude dorpingen aanzien het statiegehucht als een neerzetting van vreemde menschen; een dorp buiten het dorp.

Het stationsgebouw was nog niet droog of daar schoten rondom op de verwoeste braakliggende akkers splinternieuwe woningen op, met verdieping, pannendak, breede vensters en een steedsch uitzicht. Natuurlijk was het eerste gebouw een herberg met het naïeve nog plattelandsch uithangbord “In den Avapeur”, of “In de Nieuwe Wachtzaal”. Nu zijn de archaische uithangborden gemoderniseerd en in vele dorpen al vervangen door een hooggekleurd opschrift op de ruiten; “Café de la Station”, met tingeltangel, nieuwe bieren en kleine pinten.

De landerijen rond de statie stijgen, als bouwgronden, gauw in prijs. De landmeter komt, legt ze in perceelen en na enkele jaren is het plein rondom de statie toegebouwd. Een nieuwe bevolking met nieuwen geest komt er zich vestigen: winkeliers, herbergiers, statiebedienden, employé's, handelaars in zware metalen, kalk, dakpannen, steenkolen, cementen buizen en afsluitingen. Het spreekt vanzelf dat daar waar er vijf huizen en een herberg staan er jaarlijks ook een wijkkermis moet plaats hebben. Zoo hebt ge in de dorpen langs de "Route" een "statiekermis", die om de goede reden dat er in de schoon maanden geen enkelen Zondag zonder kermis overblijft, gewoonlijk heel laat op het jaar valt.

Ook op de toponomie heeft de statie haren invloed laten voelen. De groote baan die er heen loopt, wordt de Statieweg genoemd, ook Statiestraat. Kleine veldwegelkens welke er naar toe leiden, verliezen hun traditioneelen naam en worden nu het Statiewegsken genoemd. In Moorsel, waar op zekere plaats het spoor hooger dan de velden is aangelegd, loopt er onder den berm een smal gangsken, als voortzetting van den veldweg, dat ze daar "den doorsteek" noemen. Al de velden in de nabijheid worden nu "den doorsteek" genoemd. De oude benamingen van de kaartenboeken zijn al vergeten (2).

Hedendaags bestaat onze bevolking dus meestendeels uit landbouwers en spoorwegarbeiders, ook fabriekswerkers. De geteelde planten zijn ook niet dezelfde gebleven, de verbouwing van vlas en koolzaad ging te niet, het werd aardappels en granen tot voor enkele jaren. Tegenwoordig wordt er meer dan 40% bezaaid met witloof en op 30% der oppervlakte van onze omgeving groenten geteeld. "Hoorde men vroeger, bij winterdag, nog op vele plaatsen den vlegelslag der vlasbewerkers, dat is nu gedaan (3). Hoorde men voor vijf en twintig jaar overal den vleugelklop in de schuren, dat heeft ook uitgediend. Pas is de oogst geschuurd of de mijten gestapeld, of een rondreizende dorschmolen klopt al de graanschoven uit. Wat zulk een machine voor een boerendorp in onzen tijd beteekent is ongelooftlijk".

De landbouw werd verbeterd dank zij het gebruik van machines en kunstmeststoffen. Ook de handel hield gelijken tred met de landbouw en nijverheid. Vroeger werden de machines van onze brouwerijen en zagerijen door stoomkracht bewogen, tegenwoordig bezigen de meeste electriciteit. Door al deze middelen heeft de welstand toegenomen, dit is bijzonder goed te zien aan 't aantal nieuwe huizen, en bijzonder aan de inrichting.

Voor 1903 lag er tusschen den Tervurensteenweg en de Leuvenschevaart, op het gebied der gemeente Hofstade, een groote vlakte waarop wat heidekruid en enkele dennenboompjes groeiden. In 't begin onzer XXe eeuw wilde men de spoorlijn Brussel-Antwerpen ophoogen. Het noodige zand kon te Hofstade gehaald worden. Van 1903 tot 1907 werden de eerste putten gegraven en de aarde per trein naar de bestemmingsplaats vervoerd. Deze kuilen, heel onregelmatig gegraven, trokken weldra de aandacht der stedelingen, die er vrank en vrij hun vrije uren kwamen doorbrengen. Een paar jaartjes na den oorlog bekwam de stad Mechelen de toelating om uit die "machtige putten" het noodige water te halen voor zijn inwoners. Rond de groote putten werd 'n soort vest gegraven, ten einde alle zwemmers uit het drinkwater te weren. Er werd ook 'n nieuwe kuil aangelegd en deze zou kunnen dienst doen: primo, om in te baden, en secundo, om in te verdrinken. Ja, opgeven hoeveel personen hun leven reeds hebben gelaten in die vervaarlijke putten is onmogelijk.

Enkele jaren geleden werd alles op modernen voet ingericht. De 150 hectaren groote oppervlakte, waarvan 80 hectaren water, werden afgebakend met betonnen muren en pinnendraad. Enkele cabienes werden opgericht en 'n reddingsdienst ingesteld. Te midden dezer vlakte verrees natuurlijk ook het traditioneele Oud-België, met cafés en tingeltangels. Liliput-spoorweg, paardenmolens, danstenten en velodroom ontbraken ook niet. In de buurt

rezen weldra restaurants en bars met hoopen. De kleinste, vroeger onoozelste herberg werd modern ingericht met groote vensters en kleine tafeltjes; de nodige meiden ontbraken niet. Doch twee jaar geleden begon de gelukster van "Hofstade Plage" te dooven. Oud-België werd verlaten en het gras begon zich tusschen de steentjes en het zand der wegen te nestelen.

De vroeger zoo rustige omgeving is letterlijk verpest door al de schunnigheden die men er te zien krijgt. Het Ministerie van Volksgezondheid wil er nu een "model-binnenstrand" aanleggen over een oppervlakte van vierhonderd en zooveel hectaren. Enfin, de gemeente Hofstade wordt er nog beroemd door en hetgeen verder zal verlopen zullen we afwachten.

A.V.A.

- (1) Over den Weerdemolen werd reeds vroeger meermaals gehandeld.
- (2) H.P. in E. Sch. En de Br. N. 9/35.
- (3) A.J. in 'n voordracht over de Weerdsche nijverheid.

.....